

השוכר את האומנין פרק ששי כבא מצינא

פ.ב.

עין משפט
נר מצוה

(א) שנוטת מנ: (ב) סס מד.
פסקים לא: גיטין לו.
קדושין ח: (א) ו' חוק'
ע"ב: (ד) לעיל כט: ב"ק נ:
שנוטת מד: מדרים לג:
(ס) ג"ל שוה: (ז) ונכוחות
מת: (ח) ו' ובלה ד: ד:

מוסף רש"י

קתא: בית ד' (שבועות
מ: אבד קתא דמגלא
אבד אלפא זוזי: דסבר
וקביל: אכל כל זוזי שני
קיימין על כרחו גובה מינו.
אם מלוא סס הוא: סס
מלוא ששים יום: ואם פירש
לו זמן כשיעור זמני יפיע.
ולא מצי לממר סכנת
וקבילת: דאי לשם משכון
קבלת: לשם פירשן לא
קבלת: וזון דקבלת לא
משכון כל כמה דלא מהיר
ליה משכניה לא בני ולא מצי
פטר נפשיה דמי שזין
(סס) מנין לבעל חוב
שקונה משכון: כל ימי
הלוואה מתשכון קני לו ואם
נאמץ מייד כחונקין: אשכח
עליו לא כשומר חנם ולא
כשומר שטר כשמועין
כחונקין: אלא כולו כשמועין
ובשמיטתו עומד (פסחים
ק: ו) ולך תהיה צדקה.
השגת הענין כתיב: אי
אמת קונה משכון איכא
צדקה הכא שכינה ששכ
כשלתמו: ששאלו לו זה דבר
הקני לו: ואם אינו קונה,
צדקה בהשכנה זו מנין: על
שלו שכח (שם) שלא
בשעת הלוואה: מנין ע"י
ג"ד: דכתיב משתעי קתא:
דכתיב לעיל מנין חזון
תעמוד והאשכח וגו', ואמר
מר זה שלוח כ"ד (שבועות
מ: שומר אבדה: הכניס
אבדת חטירו לנימו: דכתיב
ואספתו אל מוך ביתך וביק
(ג) כשומר חנם: ואינו
חייב אלא כפשיעה (ע"ר
כ: כשומר שטר: וחייב
בגובה ונכחה: דשומר שטר
מלוה הוא: דשופק בנזונה
פטור מן המלוה (שם) אי:
שטר מלוה (שבועות מ:)
לימא דרב יוסף תנאי
היא: דמלוא דרבה ודאי
תנאי היא: דר' עקיבא ודאי
ליה דרבה: אלא דרב יוסף
מי לימא תנאי היא: מי מני
לאוקמי לר' אליעזר כותיה
(שם)

על המשכון: בשעת הלוואה משמע: ומתני' שהלווה פירות: אי
הכי קמה ליה מתני' דלא כרבי עקיבא: דקתני אכל אם הלווה
מעות שומר חנם ואנן קיימא לן במסכת סנהדרין (דף פו.)
בכולהו סתמי סתם משנה רבי מאיר
ספרי ר' שמעון וכולהו אליבא דר'
עקיבא: לימא: ר' אליעזר ור' עקיבא:
דלא שוי שיעור זוזי קא מפלגי
ובדשמואל פליגי: דאי דשוי מודה
ר' אליעזר דלגזביינא שקליה ודלא
שוי פליגי דלרבי אליעזר לית ליה
דשמואל דלמר אבדו אלפא זוזי
וסבר דקביל לגזביינא הא לית ליה
לרבי אליעזר דמיון דלא שוי לזכרון
דברים צעלמא הוא דנקיט ליה
ושומר חנם הוא ור' עקיבא אית ליה
דשמואל ואמר סבר וקביל בתורת
משכון וכל כמה דלא מיהדרי ליה
לא לגבי: דכולי עלמא לית ליה
דשמואל: דלרבי אליעזר לא מפסדי
כלום ולר' עקיבא אינו מפסדי אלא
כנגד המשכון: שקונה משכון: לכל
מילי להתחייב כחונקין: אימור

הלווה על המשכון קתני אלא לא קשיא כאן
שהלווה מעות כאן שהלווה פירות והא
מדקתני סיפא ר' יהודה אומר הלווה מעות
שומר חנם הלווה פירות שומר שכר מכלל
דלתנא קמא לא שני ליה כולה רבי יהודה
היא וחסורי מיחסרא והכי קתני הלווה על
המשכון שומר שכר כמה דברים אמורים
שהלווה פירות אבל הלווה מעות שומר חנם
שרבי יהודה אומר הלווה מעות שומר חנם
הלווה פירות שומר שכר אי הכי קמה לה
מתני' דלא כרבי עקיבא אלא מחזורתא
מתניתין דלא כר' אליעזר לימא בדלא שוי
משכון שיעור זוזי ובדשמואל קא מיפלגי
דאמר שמואל האי מאן דאזופיה אלפא זוזי
לחבריה ואנא ליה קתא דמגלא עילויהו
אבד קתא דמגלא אבדו אלפא זוזי אי
בדלא שוי משכון שיעור זוזי דכולי עלמא
אית להו דשמואל והכא בדשוי שיעור
זוזי וקא מיפלגי בדר' יצחק דאמר ר'
יצחק במנין לבעל חוב שקונה משכון
שנאמר יולך תהיה צדקה אם אינו קונה
משכון צדקה מנא ליה מכאן לבעל חוב
שקונה משכון ותסברא אימור דאמר ר'
יצחק במשכנו שלא בשעת הלוואתו אבל
משכנו שלא בשעת הלוואתו כולי עלמא
אית להו דרבי יצחק והכא במשכנו
בשעת הלוואתו ובשומר אבדה קא
מיפלגי דאיתמר שומר אבדה רבה אמר
כשומר חנם רב יוסף אמר כשומר שכר לימא
דרב יוסף תנאי היא לא בשומר אבדה
דכולי עלמא אית להו דרב יוסף והכא
במלוה

נימא בדלא שוי שיעור זוזי ובדשמואל קמיפלגי: פי' כקונט' אכל
דשוי הוי לכ"ע ש"ס ושלתי שנוטת הדיינים (שנוטת דף
מג: ושם מד: ד"ה מא) יש ספרים דגרסי ה"ד אי דשוי שיעור
זוזי מ"ט דרבי אליעזר אלא דלא שוי ובדשמואל קמיפלגי משמע
כפ"ה דשוי מודו כ"ע וקשה דל"כ
אמאי קאמר דמתניתין דלא כר'
אליעזר לוקמה דשוי שיעור זוזי
ומיתי ככ"ע וכו"מ הא דקאמר
דמתניתין דלא כרבי אליעזר היינו
לפי המסקנא דפליגי דשוי שיעור
זוזי ודבר דיוסף דהא לרבה דהלכתא
כוותיה פליגי לפי המסקנא דשמואל
דפ"ה כפ"ב לעיל (דף כט: ושם ד"ה
והו) ומיהו יש לומר דלא מצי
לאוקמי מתני' דשוי וככ"ע דאין
סברא שחלוק רבי יהודה על רבי
אליעזר ור' עקיבא אלא ודאי מתני'
דלא שוי איירי אכל קשה כיון
דשוי שיעור זוזי לכולי עלמא אבדו
מעומיו אם כן דלא שוי מה שנגד
המשכון נמי אבדו לכ"ע ואם כן
אמאי ישבע לרבי אליעזר שאבד
המשכון בלא פשיעה מה מריח
מאותה שנוטה והלא המעות שכנגד
המשכון אבדו אפי' לא פשע והיתירם
על המשכון יטול אפי' פשע במשכון
כיון דלית ליה לדשמואל וכו"מ כמו
שפירש בקונטרס דהיכא דלא ינקט
שיעור זוזי אפילו כנגד המשכון לא
יפסדי לר' אליעזר משום דלא נקטיה
אלא לזכרון דברים צעלמא זה אין
נראה דאי דשוי אבדו מעותיו אף
על גב דלית ליה לדשמואל אם כן
ע"כ לא אבדו אלא מטעמיה דרב
יוסף דמשום מלוה סו"ש ומהאי
טעמא נמי יפסדי אבדו המשכון
דלא שוי דהא כ"ש ששעה מלוה
שהלווה על המשכון מועט ועוד
דלפי גירסת הפסחים היה משמע
כרב יוסף וק"ל כרבה כדפריש"י כפי'
אלו מילואות (שם) ומיהו יש לומר
דבדשוי הוי לכ"ע שומר שכר ולא
מטעמי דרב יוסף אלא מטעמיה

דשמואל דחשיב כאלו פירש אבד המשכון אבדו מעותין וכי לא שוי
שיעור זוזי בשעת הלוואה לא נקיט ליה אלא לזכרון דברים צעלמא
אפילו כנגד המשכון לא חשיב כאלו פירש אליבא דרבי אליעזר
מ"מ דזוק הוא ונראה לפרש לימא דלא שוי ובדשמואל קמיפלגי
פי' אף דלא שוי ובדשמואל קמיפלגי ולא דבר יצחק ורבי יוסף
דבטעמיהו לא מצי פליגי אלא דשוי ועוד דלפי האמת לא פליגי
אף מה שכנגד המשכון דמאי טעם יפסדי כיון דלית ליה לדשמואל ורבי עקיבא אית ליה דשמואל ולהכי לא איבד
המשכון והא דמתני' מתניתין שומר שכר לאו דוקא דהא האי לינא לא שייך אמעות יתירים על המשכון אלא כלומר דיון ש"ס דמפסדי הכל
בגביה ואבדה ולא בחונקין אי"נ מתניתין איירי דשוי דסמך משכון שוה כנגד כל החוב ולכן קרי ליה ש"ס:

לא דבוי ע"מא אית דהו דשמואל: בפרק שנוטת הדיינים (שנוטת דף מג: ושם ד"ה מתי) פריך לשמואל מדתני קלע הלויתך עליו
ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא שלשה דינרים היה שוה חייב ואמאי לימא הא קבלתיה וגרס בספרים וכן פי' בקונטרס
מתניתין דפריש כי קאמר שמואל דלא פירש להאי גירסא א"ש דלא מצי למימר הכא כולהו אית להו דשמואל דאי ר' אליעזר אית
ליה דשמואל למה ישבע ויטול נהי דלית ליה דרבי יצחק מטעמא דשמואל יפסדי הכל אפי' לא פירש ולא שוי כ"ש דשוי ואי איירי
דפריש שלא יפסדי לא היה חולק ר' עקיבא אכל לפי גרסת ר"ח דגרס התם מתני' דלא פירש ושמואל דפריש שיאבד כל מעותיו
וכן נראה לר"ת עיקר דאין סברא שיאבד כל מעותיו דלא פירש וה"פ למאן דמוקי פלוגמיהו דשמואל דר' אליעזר לית ליה דשמואל
ואף על גב דפריש לא יועיל דאסמכתא היא וכיון דלא איבד מעות הימירים על המשכון גם מה שכנגד המשכון לא הפסדי דאמר
באזוהי נשך (לעיל דף סו: ושם) דמי קאמר ליה קני לגזביינא ור"ע סבר דלא מקרי אסמכתא אלא היכא שאמר להסמין חטירו על דבריו
כגון אם אזכיר ולא אעביד אשלים אלפא זוזי אכל הכא המלוה מתל כל מוכו אם יפסד המשכון וקשה דלפי גירסא זו אמאי לא קאמר
הכא כולי עלמא אית להו דשמואל היכא דפריש אבדו שיעור זוזי ולא פריש ודבר יצחק קמיפלגי דהא הלכתא כותיה דשמואל
דרב נחמן ונהרדעי ק"ל כותיה התם ויש לומר דסבר דלא גמר דאי דפריש מפסדי כל החוב דלא פירש נמי מפסדי כנגד המשכון דמה
שנגד המשכון דפריש דמי ולהכי לא מצי למימר כולי עלמא אית להו דשמואל דל"כ לר' אליעזר למה ישבע ויטול כל מעותיו דמה
שנגד המשכון יש לו להפסדי כיון דאית ליה דשמואל ומכל מקום הלכתא כשמואל דפריש ור"ח פירש דאין הלכה כשמואל וטעמא משום
דקאמר הכא כולי עלמא לית להו דשמואל ואין זו ראייה שכן דרך בהמרא לדמות דכולי עלמא לית להו אע"ג דכן הלכה כיון דלא מצי
למימר כולי עלמא אית להו ועוד דלפי האמת דק"ל כרבה פליגי דשמואל וקאי רבי עקיבא ומתניתין דשמואל וא"כ ק"ל דשמואל ואע"ג
דרב פליגי עליה דהא בפרק הוצב (לעיל דף מג: ושם) מדמי פלוגתא דרב דערבון לפלוגתא דרשב"ג ורבנן גבי ואינו שוה אלא פלג
ובשנוטת (דף מד:) מדמי פלוגתא דרשב"ג ורבנן לדשמואל אי"כ פלוגתא דשמואל ורב לנעין מי שפרע דליקורא איתמר והלכה כרב
בליקורא (י"ג דשמואל לנעין דינא איתמר והלכתא כשמואל דייני ועוד דר' יוחנן פליגי אדרב צערבון וסבר כשמואל וקיימא לן ז"ר
ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכרב נחמן קיימא לן דייני לגבי כולי עלמא וסבר כשמואל:

לימא דרב יוסף תנאי היא: פירש בקונטרס דרבה ודאי תנאי היא ולעיל פירשתי בפרק שני (דף כט: ושם ד"ה והו) דרבה ודאי לאו
תנאי ומוקי פלוגמיהו דשמואל וכולי עלמא אית להו דרבה אכל לרב יוסף כי נמי פליגי דשמואל ר' אליעזר דלאו כותיה:
במלוה

צ א ב מ"י פ"י מהל'
שכירות הל' א ועין
השגות ונמ"מ ובל"מ
סגן עשין פט טו"ע ח"מ
פי' ע"כ פ"י ב וע"ש
הגה"ה:

תורה אור השלם

1 הקב תשיב לו את
העבט כבא השמש
ושכב בשלמחו וברכך
ולך תהיה צדקה לפני ה'
אלהיך: דברים כד יג